

tus. » Infirmatus est in egestate vigor meus, et ossa mea » conturbata sunt. » De hac egestate supra diximus. Ossa vero fortes intelliguntur Ecclesiae, qui etiamsi non conturbantur persecutionibus alienorum, conturbantur tamen iniquitatibus fratrum.

VI. « Super omnes inimicos meos factus sum opprobrium, et vicinis meis nimium, et timor notis meis¹. » Super omnes inimicos meos factus sum opprobrium : » qui sunt inimici Ecclesiae? Pagani, Judaei? Omnibus pejus vivunt mali Christiani. Vis videre quam omnibus pejus vivant mali Christiani? De talibus dicit propheta Ezechiel, quia comparantur sarmentis inutilibus². Pone Paganos ligna esse sylvatica extra Ecclesiam, adhuc potest inde fieri aliquid; quomodo de lignis fabrilibus est lignum fabro aptum, et si adhuc nodosum et curvum et corticosum, tamen quod doletur, ascietur, deplanetur, et possit venire ad aliquam fabricam usus humani. De sarmentis autem illud lignum non dat fructum; praecisis fabri nihil facere possunt; ignis ea solus expectat. Attendite, fratres. Cum sylvatico ligno ubique praepnatur sarmentum manens in vite, quia sarmentum dat fructum, praeciso tamen sarmento de vite si comparetur lignum sylvaticum, intelligitur esse melius; quia de illo faber aliquid facere potest, hoc autem non quaerit, nisi qui foco ministrat. Attendens itaque multitudinem male viventium in Ecclesia, « Super omnes, inquit, inimicos meos factus » sum opprobrium. » Pejus, inquit, vivunt mali in sacramentis meis, quam qui ad illa nunquam accesserunt. Latine aperte cur non dicamus, vel quando Psalmum exponimus? Et si aliis forte temporibus dicere non audemus, saltem necessitas exponendi habeat libertatem corripiendi.

« Super omnes, inquit, inimicos meos factus sum oppro-

¹ Psal. xxx, 12. — ² Ezech. xv, 2.

» brium. » De talibus dicit apostolus Petrus : « Facta » sunt illis posteriora deteriora prioribus : melius enim » erat illis non cognoscere viam justitiae, quam cognoscentibus retrorsum reflecti a tradito sibi sancto mandato¹. » Cum dicit, « Melius erat illis non cognoscere viam justitiae, » nonne judicavit meliores esse inimicos foris positos, quam intus male viventes, quibus premitur et gravatur Ecclesia? « Melius, inquit, illis fuerat non cognoscere » viam justitiae, quam cognoscentibus retrorsum reflecti » a tradito sibi sancto mandato. » Denique vide quam horribili rei eos comparavit. « Contingit illis res veri pro- » verbii : Canis reversus ad suum vomitum². » Istitis itaque talibus cum sint plenae Ecclesiae, nonne veraciter illic dicunt pauci, imo ex paucorum voce ipsa Ecclesia, « Super omnes inimicos meos factus sum opprobrium, et » vicinis meis nimium, et timor notis meis? » Vicinis meis nimium opprobrium factus sum, id est, qui mihi jam appropinquabant ut crederent, hoc est, vicini mei nimium deterriti sunt, mala vita malorum et falsorum Christianorum. Quam multos enim putatis, fratres mei, velle esse Christianos, sed offendi malis moribus Christianorum? Ipsi sunt vicini qui jam appropinquabant, et nimium opprobrium illis visi sumus.

VII. « Timor factus sum notis meis³. » Quid tam timendum? « Timor, inquit, factus sum notis meis. » Quid tam timendum, quam cum videt homo multos male viventes, et de quibus bene sperabatur in multis malefactis inventos? Timet ne tales sint omnes quos putabat bonos, et veniunt in suspicionem malam prope omnes boni. Qualis vir? quomodo cecidit? quomodo inventus est in illa turpitudine, in illo scelere, in illo facto malo? putas non tales sunt omnes? Hoc est « Timor notis meis, » ut et ipsis

¹ 2 Petr. ii, 20, 21. — ² Ibid. 22. — ³ Psal. xxx, 12.

quibus noti sumus, plerumque in dubium veniamus. Et nisi te consoletur quod es, si aliquid es, non credis esse alterum talem. Consolatur hominem qualiscumque conscientia, ut dicat sibi homo qui bene vivit: O tu qui modo vereris ne tales sint omnes, tu talis es? Respondet conscientia: Non sum. Ergo si talis non es, solus es? Vide ne peior sit ista superbia, quam illa nequitia. Noli solum te dicere. Nam et Elias aliquando tædio multitudinis impiorum ait: « Prophetas tuos occiderunt, altaria tua suffoderunt, et ego relictus sum solus, et quæerunt animam meam. » Sed quid dicit illi responsum divinum? « Reliqui mihi septem millia virorum, qui non curvaverunt genua ante Baal¹. » Ergo, fratres, inter hæc scandala unum est remedium, ne male sentias de fratre tuo. Humiliter esto quod vis eum esse, et non putabis eum esse quod non es. Sed tamen fit etiam timor notis, etiam expertis.

VIII. « Qui videbant me, foras fugerunt a me². » Ignoscendum esset si foras fugissent a me, qui non videbant me: etiam qui videbant me, foras fugerunt a me. Sed si qui me non videbant, foras fugerunt a me: (nec dicendum est, foras fugerunt; quia intus non fuerunt: si intus enim fuissent, vidissent me, id est, cognovissent corpus Christi, cognovissent membra Christi, cognovissent unitatem Christi:) illud est magis gemendum, illud omnino intolerabile, quia multi qui viderunt me, foras fugerunt a me, id est, qui cognoverunt quid esset Ecclesia, exierunt foras, et hæreses et schismata contra Ecclesiam fecerunt. Hodie hominem invenis, verbi gratia, natum in parte Donati, nescit quid sit Ecclesia, ubi natus est tenet: non illi evellis consuetudinem quam suxit cum lacte nutricis. Illum, illum da qui volvitur quotidie in Scripturis, qui legit, qui prædicat. Ita-ne tandem non ibi

¹ 3 Reg. xix, 10, et Rom. xi, 3. — ² Psal. xxx, 12.

videt: « Postula a me, et dabo tibi gentes hæreditatem tuam, et possessionem tuam terminos terræ¹? » Non ibi videt: « Commemorabuntur, et convertentur ad Dominum universi fines terræ, et adorabunt in conspectu ejus universæ patriæ gentium²? » Si vides ibi totius orbis unitatem, quid foras fugis ut non solum ipse patiaris, verum et aliis facias cæcitatem? « Qui videbant me, » id est, qui noverant quid sit Ecclesia, qui eam in Scripturis intuebantur, « Foras fugerunt a me. » Putatis enim, fratres mei, quia illi omnes qui fecerunt hæreses per loca et partes, non noverant in Scripturis Dei, quia Ecclesia non est prædicta nisi toto terrarum orbe diffusa? Vere dico Charitati Vestræ: Certe omnes Christiani sumus, vel Christiani omnes dicimur, et omnes Christi signo signamur: obscurius dixerunt Prophetæ de Christo, quam de Ecclesia: puto propterea quia videbant in Spiritu, contra Ecclesiam homines facturos esse particulas, et de Christo non tantam litem habituros, de Ecclesia magnas contentiones excituros. Ideo illud unde majores lites futuræ erant, planius prædictum et apertius prophetatum est, ut ad iudicium illis valeat qui viderunt, et foras fugerunt.

IX. Exempli gratia, unum commemorabo. Abraham pater noster fuit, non propter propaginem carnis, sed propter imitationem fidei, justus et placens Deo, per fidem suscepit filium sibi promissum Isaac de Sara sterili uxore sua in senectute sua³: jussus est immolare Deo eundem filium, nec dubitavit, nec disceptavit, nec de jussu Dei disputavit, nec malum putavit quod jubere optimus potuit; duxit filium suum ad immolandum, imposuit ei ligna sacrificii, pervenit ad locum, erexit dexteram ut percuteret; eo prohibente deposuit, quo jubente levaverat⁴; qui obtemperaverat ut feriret, obtemperavit ut par-

¹ Psal. ii, 8. — ² Id. xxi, 28. — ³ Gen. xxi, 2. — ⁴ Id. xxii, 3.

ceret; ubique obediens, nusquam timidus: ut tamen impleretur sacrificium, et sine sanguine non discederetur, inventus est aries hærens in vepre cornibus, ipse immolatus est, peractum est sacrificium. Quære quid sit: Figura est Christi involuta sacramentis. Denique ut videatur discutitur, ut videatur pertractatur, ut quod involutum est evolvatur. Isaac tanquam filius unicus dilectus figuram habens Filii Dei, portans ligna sibi, quomodo Christus crucem portavit¹. Ille postremo ipse aries Christum significavit. Quid est enim hæere cornibus, nisi quodam modo crucifigi? Figura est ista de Christo. Continuo prædicanda erat Ecclesia, prænuntiato capite prænuntiandum erat et corpus: cœpit Spiritus Dei, cœpit Deus ad Abraham prædicare velle Ecclesiam, et tulit figuram. Christum figurate prædicabat, Ecclesiam aperte prædicavit: ait enim ad Abraham: « Quoniam obaudisti vocem meam, et non » pepercisti filio tuo dilecto propter me, benedicens benedicam te, et implendo implebo semen tuum sicut » stellæ cœli, et sicut arenam maris, et benedicentur in » semine tuo omnes gentes terræ². » Et pene ubique Christus aliquo involucre sacramenti prædicatus est a Prophetis, Ecclesia aperte: ut viderent illam et qui futuri erant contra illam, et impleretur in eis ista nequitia quam prædixit Psalmus: « Qui videbant me, foras fugerunt a me. » Ex nobis exierunt, sed non erant ex nobis³: hoc apostolus Joannes de illis dixit.

X. « Oblitus sum, tanquam mortuus a corde⁴. » Oblitus sum, in oblivionem veni, obliti sunt me illi qui viderunt me: obliti sunt me, et sic me obliti sunt, tanquam mortuus fuerim a corde ipsorum. « Oblitus sum, » tanquam mortuus a corde: factus sum tanquam vas

¹ Joan. xix, 17. — ² Gen. xxii, 15. — ³ I Joan. ii, 20. — ⁴ Psal. xxx, 13.

» perditum¹. » Quid est hoc, « Factus sum tanquam vas » perditum? » Laborabat iste, et nulli proderat: vidit se vas esse, et nulli prodesse, et se tanquam vas perditum dicit.

XI. « Quoniam audivi vituperationem multorum accolentium in circuitu². » Multi accolunt in circuitu meo, et reprehendunt me quotidie. Quanta mala dicunt in malos Christianos, quæ maledicta perveniunt ad omnes Christianos! Numquid enim dicit, qui maledicit, aut qui reprehendit Christianos: Ecce quæ faciunt non boni Christiani? Sed, Ecce quæ faciunt Christiani: non separat, non discernit. Illi tamen ista dicunt, qui accolunt in circuitu, id est, circumeunt, et non intrant. Quare circumeunt, et non intrant? Quia rotam temporis amant. Non intrant ad veritatem, quia non amant æternitatem: temporalibus dediti tanquam rotæ constricti, de quibus alibi dicitur: « Pone principes eorum ut rotam³: » et alibi, « In circuitu impii ambulant⁴. Dum congregarentur » ipsi simul adversum me, ut acciperent animam meam » consiliati sunt⁵. » Quid est, « Ut acciperent animam » meam consiliati sunt? » Ut consentirem pravitatibus eorum. Illis enim qui maledicunt, et non intrant, parum est quia non intrant; et ejicere hinc volunt vituperando. Si ejecerunt te de Ecclesia, acceperunt animam tuam, id est, tenuerunt consensionem tuam; et eris in circuitu, non in mansione.

XII. Ego autem, inter hæc opprobria, inter hæc scandala, inter hæc mala, inter istas seductiones, foris iniquitates, et perversitates intus, cum attenderem homines justos, et quærerem, et deessent quos imitarer, quid feci? quod consilium inveni? « Ego autem in te speravi, Do-

¹ Psal. xxx, 13. — ² Ibid. 14. — ³ Id. lxxxii, 15. — ⁴ Id. xi, 9. — ⁵ Id. xxx, 14.

» mine¹. » Nihil salubrius, nihil securius. Volebas imitari nescio quem, invenisti illum non bonum : tolle imitationem hanc. Alium quæstisti, nescio quid displicuit : tertium quæstisti, et ipse non placuit : numquid quia et ille displicuit, et tu peribis? « Tolle ab homine spem, quia » maledictus omnis qui spem suam ponit in homine². » Si attendis adhuc hominem, et eum quæris imitari, et ex illo pendere, adhuc lacte vis nutrir; et fies mammothreptus, quales dicuntur pueri qui diu sugunt, quod non decet. Etenim lacte uti, tanquam per carnem velle sibi cibum trajici, hoc idem est per hominem vivere. Idoneus esto ad mensam, inde cape unde ille cepit, aut fortasse non cepit. Forte utiliter et in malum incidisti, quem bonum putasti, ut in ubere quasi materno amaritudinem invenires, et ea offensione repellereris, et ad cibum validiorem invitareris. Faciunt enim hoc nutrices mammothreptis, ut aliqua amara ponant in papillis suis, quibus offensi parvuli ab ubere resiliant, et ad mensam inhient. Ergo dicat : « Ego autem in te speravi, Domine : dixi, » Tu es Deus meus. Tu es Deus meus : recedat Donatus, recedat Cæcilianus : nec ille, nec iste Deus meus est. Non ad hominis nomen ambulo, Christi nomen teneo. Ipsum Paulum audi dicentem : « Numquid Paulus pro vobis crucifixus est, aut in nomine Pauli baptizati estis³? » Perirem si essem de parte Pauli, quomodo non pereero si fuero de parte Donati? Prorsus recedant humana nomina, humana crimina, humana figmenta. « In te, Domine, speravi : dixi : Tu es Deus meus. » Non homo quisquam, sed tu es Deus meus. Unus deficit, unus proficit : Deus meus non deficit, neque proficit ; nec habet quo proficiat perfectus, nec habet unde deficiat æternus. « Dixi Domino : Deus meus es tu. »

¹ Psal. xxx, 15. — ² Jerem. xvii, 5. — ³ 1 Cor. 1, 13.

XIII. « In manibus tuis sortes meæ¹. » Non in manibus hominum, sed in manibus tuis. Quæ sunt istæ sortes? Quare sortes? Audito nomine sortium, non debemus sortilegos quærere. Sors enim non aliquid mali est ; sed res est in dubitatione humana divinam indicans voluntatem. Nam et sortes miserunt Apostoli, quando Judas tradito Domino periit, et sicut de illo scriptum est, « Abiit in locum suum : » cœpit quæri quis in locum ejus ordinaretur, electi sunt duo iudicio humano, et electus de duobus unus iudicio divino : de duobus consultus est Deus, quemnam ipsorum esse vellet, « Et cecidit sors super Matthiam². » Quid igitur est, « In manibus tuis sortes meæ? » Sortes dixit, quantum ego existimo, gratiam qua salvi facti sumus. Quare sortis nomine appellat gratiam Dei? Quia in sorte non est electio, sed voluntas Dei. Nam ubi dicitur, Iste facit, iste non facit, merita non considerantur ; et ubi merita considerantur, electio est, non sors : quando autem Deus nulla merita nostra invenit, sorte voluntatis suæ nos salvos fecit, quia voluit, non quia digni fuimus. Hæc est sors. Merito tunica illa Domini desuper texta³, quæ significat charitatis æternitatem, cum dividi a persecutoribus non posset, sors super eam missa est : ad quos pervenit, eos significavit qui videntur ad sortem pervenire sanctorum. « Gratia salvi facti estis per fidem, ait » apostolus Paulus, Gratia salvi facti estis per fidem, et » hoc non ex vobis, (Vide sortem,) et hoc non ex vobis, » sed Dei donum est. Non ex operibus, (quasi vos benefeceritis, ut ad hoc accedere digni essetis,) non ex » operibus, ne forte quis extollatur. Ipsius enim sumus » figmentum, creati in Christo Jesu in operibus bonis⁴. » Hæc quodam modo sors occulta est voluntas Dei ; in humano genere sors est, sors veniens de Dei occulta voluntate,

¹ Psal. xxx, 16. — ² Act. 1, 26. — ³ Joan. xix, 23. — ⁴ Ephes. v, 8-10.

apud quem non est iniquitas¹. Non enim ille personas accipit, sed occulta illius justitia tibi sors est.

XIV. Attendat itaque Charitas Vestra, videte hoc ipsum quemadmodum firmetur ab apostolo Petro. Cum Simon ille Magus baptizatus a Philippo adhæreretur ei, credens miraculis divinis factis in conspectu suo²; venerunt Apostoli ad Samariam, ubi crediderat etiam et ipse Magus, et ubi fuit baptizatus, et imposuerunt Apostoli manus hominibus baptizatis, et acceperunt Spiritum sanctum, et cœperunt linguis loqui. Admiratus est ille, et osbtupfactus tanto divino miraculo, quod ad impositionem humanarum manuum venit Spiritus sanctus, et implevit homines: et desideravit istam, non gratiam, sed potentiam; non unde liberaretur, sed unde extolleretur: at ubi desideravit hoc, et implevit superbia cor ejus, et diabolica impietas et celsitudo dejicienda, ait Apostolis: «Quantam vultis pecuniam a me accipere, ut et ad mearum impositionem manuum accipiant homines Spiritum sanctum. Qui quærebat sæcularia, qui in circuitu accolebat, pecunia putavit posse se emere donum Dei. Qui se putavit pecunia comparare Spiritum sanctum, etiam Apostolos avaros arbitratus est, sicut erat ipse impius et superbus. Continuo Petrus: «Pecunia tua, inquit, tecum sit in perditionem, » quia existimasti donum Dei pecunia comparari. Non est » tibi sors neque pars in fide hac³: » id est, non pertinet ad istam gratiam, quam gratis omnes accipimus, quia pecunia te putas emere quod gratis datur. Ex eo autem quod gratis datur, sors vocatur: «Non est tibi sors neque pars » in fide hac. » Ista dixi, ne expavesceremus quod ait, «In manibus tuis sortes meæ.» Quæ sunt enim sortes? Hæreditas Ecclesiæ. Quousque est hæreditas Ecclesiæ? inter quos fines? Usque ad omnes fines. «Dabo tibi gentes

¹ Rom. ix, 14. — ² Act. viii, 13, et seqq. — ³ Ibid. 20, 21.

» hæreditatem tuam, et possessionem tuam fines terræ¹. » Non mihi ergo promittat homo nescio quam particulam: Deus meus, «In manibus tuis sortes meæ.» Jam sufficiat Charitati Vestræ: quod restat, in nomine Domini crastina die, ipso adjuvante, reddemus.

ENARRATIO II

IN EUMDEM PSALMUM XXX.

SERM. III.

De fine Psalmi.

I. Quod de Psalmo restat, unde duos jam sermones habuimus, aliquanto est amplius quam tertia pars, et videmus nobis hodie debitum esse complendum. Unde peto Charitatem Vestram, ut libenter habeatis nos in verbis ejus planioribus non immorari, ut ea nos teneant, quorum est necessitas exponendi. Multa enim sunt animis fidelium sponte occurrentia, multa quæ brevi admonitione opus habent: quædam vero, et ea rariora, quibus insudandum est, ut possint intelligi. Ut ergo tempus sufficiat viribus et nostris et vestris, videte quam aperta sunt hæc; et nobiscum potius agnoscite, et in his nobiscum Deum laudate: et si orat Psalmus, orate; et si gemit, gemite; et si gratulatur, gaudete; et si sperat, sperate; et si timet, timete. Omnia enim quæ hic conscripta sunt, speculum nostrum sunt.

¹ Psal. ii, 8. — ² Sermo iii, de fine ejusdem Psalmi, habitus proxima die post superiorem sermonem.

II. « Erue me de manibus inimicorum meorum, et a » persequentibus te¹. » Dicamus hoc, et unusquisque de inimicis suis dicat hoc. Bonum est enim, et orare debemus ut nos Deus eruat de manibus inimicorum nostrorum. Sed intelligendi sunt inimici, pro quibus orandum sit, et contra quos orandum sit. Inimici homines, qualescumque fuerint, non sunt odio habendi; ne cum odit malus quem patitur malum, sint duo mali. Diligat bonus et quem patitur malum, ut vel unus sit malus. Illi inimici sunt contra quos orandum est, diabolus et angeli ejus: ipsi nobis invident regnum cœlorum, ipsi nolunt ut ascendamus unde illi dejecti sunt: ab his oremus erui animam nostram. Nam et quando adversum nos homines incitantur, vasa ipsorum fiunt. Proinde Paulus apostolus admonens nos quam cauti esse contra inimicos debeamus, ait servis Dei qui tribulationes patiebantur, utique seditionibus, improbitatibus, inimicitiiis hominum: « Non est » vobis colluctatio adversus carnem et sanguinem, id est, » non adversus homines, sed adversus principes et potestates et rectores mundi². » Cujus mundi? cœli et terræ? absit. Hujus mundi rector non est nisi Creator. Sed quem dicit mundum? Amatores mundi. Denique addit, et exponit. Quod dico mundi, « Tenebrarum harum. » Quarum utique tenebrarum, nisi infidelium et impiorum? Nam ex impiis et infidelibus cum essent facti pii et fideles, sic eos alloquitur idem Apostolus, « Fuistis enim aliquando tenebræ, nunc autem lux in Domino. Adversus spiritualia, inquit, nequitiae in cœlestibus, adversum diabolum » et ejus angelos dimicatis³: » hostes vestros non videtis, et vincitis. « Erue me de manibus inimicorum meorum, » et a persequentibus me. »

III. « Illustra faciem tuam super servum tuum, salvum

¹ Psal. xxx, 16. — ² Ephes. vi, 12. — ³ Id. v, 8, et vi, 12.

» me fac in tua misericordia¹. » Superius dicebamus², si meminit hesternæ disputationis Charitas Vestra, quicumque affuistis, quoniam illi maxime persequuntur Ecclesiam, qui Christiani nolunt bene vivere. Per hos enim opprobrium habet Ecclesia, et ab his inimicitias sustinet: quando corripuntur, quando male vivere non permittuntur, quando cum eis vel verbo agitur, ipsi mala in suis cordibus meditantur, et erumpendi occasionem requirunt. Inter hos est gemens iste, et si volumus nos sumus; quoniam plures sunt ipsi, et inter multitudinem eorum vix apparent boni, tanquam grana in area, de quibus tamen purgatis horrea replenda sunt Domini³. Ergo inter hos gemens iste ait: « Illustra faciem tuam super servum » tuum. » Confusio enim quædam putatur, cum omnes Christiani dicuntur, et qui bene vivunt, et qui male vivunt, omnes uno caractere signantur, omnes ad unum altare accedunt, omnes eodem baptismo abluuntur, omnes eandem orationem dominicam proferunt, omnes iisdem mysteriis celebrandis intersunt. Quando discernuntur qui gemant, et pro quibus gematur, nisi illustret ille faciem tuam super servum tuum? Quid est ergo, « Illustra » faciem suam super servum suum? » Appareat quia pertineo ad te: nec sic dicat, et christianus impius quia pertinet ad te, ne sine causa tibi in alio Psalmo dixerim: « Judica me, Deus, et discerne causam meam de gente non » sancta⁴. » Quod ibi dixit, « Discerne causam meam: » hoc dicit hic, « Illustra faciem tuam super servum tuum. » Et tamen ne et ipse superbiat, et quasi se justificare videatur, adjungit, et ait: « Salvum me fac in tua misericordia: » hoc est, non in mea justitia, non in meis meritis, sed « In tua misericordia; » non quia ego sum dig-

¹ Psal. xxx, 16, 17. — ² In superiori Sermone n. 2 et seqq. — ³ Matth. iii, 12, et Luc. iii, 17. — ⁴ Psal. xlii, 1.

nus, sed quia tu misericors es. Noli me audire secundum judicariam severitatem, sed secundum misericordissimam bonitatem. « Salvum me fac in tua misericordia. »

IV. « Domine, non confundar, quoniam invocavi te¹. » Magnam causam dixit, « Non confundar, quoniam invocavi te. » Vis ut confundatur qui invocavit te? Vis ut dicatur, Ubi est de quo præsumpsit? Quis autem etiam ipsorum impiorum non invocavit Deum? Nisi ergo proprio modo quodam diceret, « Invocavi te, » qui non possit communis esse cum multis, nullo modo de hac invocatione tantam mercedem auderet exigere. Responderet enim illi Deus quodam modo in cogitatione, et diceret: Quid a me petis, ut non confundaris? Quare? Quia invocasti me? Nonne quotidie homines, ut impleant forte adulteria quæ concupiscunt, invocant me? nonne quotidie homines, ut moriantur illi a quibus expectant hæreditatem, invocant me? nonne quotidie homines qui fraudem cogitant, ut eam prospero exitu compleant, invocant me? Quid ergo est quod pro magna mercede exigit, ut dicas: « Non confundar, quoniam invocavi te? » Invocant quidem illi, sed non invocant te. Invocas Deum, quando in te vocas Deum. Hoc est enim illum invocare, illum in te vocare, quodam modo eum in domum cordis tui invitare. Non autem auderes tantum patremfamilias invitare, nisi nosset ei habitaculum præparare. Si enim tibi dicat Deus: Ecce invocasti me, venio ad te, quo intrabo? Tantas sordes conscientie tuæ sustinebo? Si servum meum in domum tuam invitares, nonne prius eam mundare curares? Invocas me in cor tuum, et plenum est rapinis. Quo invocatur Deus plenum est blasphemis, plenum est adulteriis, plenum est fraudibus, plenum est malis concupiscentiis, et invocas me! De talibus denique quid ait alio

¹ Psal. xxx, 18.

loco Psalmus? Dominum non invocaverunt¹. Et utique invocaverunt, nec tamen invocaverunt. Breviter dico, quoniam nata est quæstio, ut tantam mercedem exigit homo allegans unum meritum, dicendo, « Quia invocavi te, » cum videamus a tam multis malis invocari Deum, nata est quæstio: unde non transeundum est. Dico ergo breviter homini avaro: Invocas Deum? Quare invocas Deum? Ut det mihi lucrum. Lucrum ergo invocas, non Deum. Quia hoc lucrum quod concupiscis, non potes habere per servum tuum, non potes habere per colonum tuum, per clientem tuum, per amicum tuum, per satellitem tuum: invocas Deum, ministrum lucri tu facis Deum: viluit tibi Deus. Vis invocare Deum? Gratis invoca. Avare, an parum est tibi, si te impleat ipse Deus? Deus si ad te veniat sine auro et argento, non vis illum? Quid ergo tibi de his quæ fecit Deus sufficit, cui Deus ipse non sufficit? Merito ergo rogat iste: « Non confundar, quoniam invocavi te. » Invocate Dominum, fratres, si non vultis confundi. Confusionem enim quamdam timet iste, de qua in superioribus Psalmi locutus est: « In te, Domine, speravi, non confundar in æternum. » Nam ut sciatis quia istam confusionem timet, quid addidit, cum dixisset: « Non confundar in æternum, quoniam invocavi te? Eru- » bescant impii, et deducantur in infernum: » confusione utique illa in æternum.

V. « Muta efficiantur labia dolosa, quæ loquuntur ad- » versus justum iniquitatem, in superbia et contemptu². » Justus iste Christus est. Multa labia loquuntur adversus eum iniquitatem in superbia et contemptu. Quare in superbia et contemptu? Quia contemptibilis superbis apparuit, qui tam humilis venit. Non vis ut contemnatur ab eis qui honores amant, ille qui tantas contumelias acce-

¹ Psal. xiii, 5, et lvi, 6. — ² Psal. xxx, 19.